27/04/2024

Ο Άγιος Λάζαρος στη λαογραφία

/ Παράδοση

- **Γράφει ο Ηλίας Λιαμής, Σύμβουλος Ενότητας Πολιτισμού**

Ο θάνατος και η Ανάσταση του **Λαζάρου** -σταθερός προπομπός ή προαναγγελία του θανάτου και της Ανάστασης του Θεανθρώπου-, γιορτάζεται, όπως και το Πάσχα βέβαια, την άνοιξη, δηλαδή σε μία κρίσιμη φάση για την παραγωγή, αλλά και για την επιβίωση της κοινότητας, που ορίζεται από το ξύπνημα της βλάστησης και την ανάσταση της φύσης από τη χειμερινή νάρκη. Ο **Λάζαρος**, από άποψη εθνολογίας, αποτελεί σύμβολο της ανάστασης, της αναβίωσης της φύσης. Για τους μελετητές, η γιορτή του Λαζάρου είναι όντως νεκρανάστασιμη.

Αυτό μαρτυρούν όλοι οι συμβολισμοί και η τελετουργία στον αγροτικό πολιτισμό με τη μορφή δρώμενου. Παραδείγματος χάριν, οι μητέρες ζύμωναν για τα παιδιά τους ειδικά κουλούρια σε σχήμα ανθρώπου σπαργανωμένου, του «Λαζάρους». Τα παιδιά τούς κρατούσαν στα χέρια τους και έκαναν έτσι τον αγερμό, δηλαδή τον γύρο μέσα στο χωριό, πηγαίνοντας από σπίτι σε σπίτι, όπως έκαναν και τα Χριστούγεννα, την Πρωτοχρονιά, τα Φώτα, την πρώτη του Μαρτίου, την πρώτη του Μαΐου. Εύχονταν «καλή χρονιά» και δέχονταν δώρο.

Από την Κύπρο διασώθηκε ένα δρώμενο, η τέλεση μίας σκηνής την οποία παρίσταναν παιδιά. Ένα παιδί παρίστανε τον Λάζαρο. Το έντυναν με κίτρινα λουλούδια, τόσο που να μη φαίνεται ούτε το πρόσωπό του. Το κουβαλούσαν ύστερα νέοι από σπίτι σε σπίτι και όταν άρχισαν να τραγουδούν τα σχετικά τραγούδια, αυτό ξαπλωνόταν καταγής, παριστάνοντας τον πεθαμένο. Σηκωνόταν μόνο όταν του έλεγαν «Λάζαρε δεύρο έξω». Το δρώμενο αυτό αποδεικνύει πως η Ανάσταση του Λαζάρου έχει τοποθετηθεί στην αντίληψή του λαού ως η πρώτη Λαμπρή.

Δίπλα στην αισιόδοξη εκδοχή της ανόδου του Λαζάρου από τον κάτω κόσμο, υπάρχει και η αντίθετη απαισιόδοξη, ανθρωπολογική και ιστορική εκδοχή: ο Λάζαρος, λέει η παράδοση, αφού ξανάρθε στη ζωή, δεν γέλασε ποτέ, έμεινε ως το τέλος της ζωής του αγέλαστος, εξαιτίας των φρικτών πραγμάτων που βίωσε στον κάτω κόσμο. Η εμπειρία του αυτή είχε καταγραφεί και σε μία παραλλαγή των Λαζαρικών τραγουδιών:

«Πες μας λάζαρε τι είδες
εις τον Άδη που επήγες.

Είδα φόβους είδα τρόμους
είδα βάσανα και πόνους.
Δώστε μου λίγο νεράκι
να ξεπλύνω το φαρμάκι
της καρδίας των χειλέων
και μη με ρωτάτε πλέον.

Μόνο σε μία μοναδική στιγμή χαμογέλασε ο νεκραναστημένος Λάζαρος: Όταν παρατήρησε κάποιον να κλέβει μία στάμνα από τον τεχνίτη. «Βρε τον ταλαίπωρο» είπε ο Λάζαρος και χαμογέλασε, «για δες τον πώς φεύγει με το κλεμμένο σταμνί. Ξέχασε ότι κι αυτός είναι ένα κομμάτι χώμα όπως και το σταμνί. Το να χώμα κλέβει τ΄ άλλο. Μα δεν είναι να γελούν κι οι πικραμένοι;»

Ο Λάζαρος, ως φύση, πεθαίνει και ανασταίνεται μόνιμα, σε μία αιώνια ανακύκληση. Ο Λάζαρος, ως άνθρωπος πεθαίνει για να γνωρίσει έντρομος τη δυστυχία του πικρού και ακόρεστου Άδη, αυτόν που είδε πριν τον επισκεφτεί ο Χριστός και μετατρέψει τα πικρά δάκρυα του θανάτου σε στάλες δροσιάς, προερχόμενες από μία νέα ζωή.

(Πηγή: pemptousia.gr)